Visu zemju proletārieši, savienojieties!

ĻEŅINA KAROGS

Iznāk kopš 1950. gada 29. marta
Maksā 3 kap.

LATVIJAS KOMUNISTISKĀS PARTIJAS PREIĻU RAJONA KOMITEJAS UN PREIĻU RAJONA TAUTAS DEPUTĀTU PADOMES LAIKRAKSTS

Nr. 85 (5934)
OTRDIEN,
1989. gada 18. jūlijā

Par darbību pilsoņu komiteju veidošanā

Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidijs atzīmē, ka republikā tiek izvērsta darbība tā dēvēto pilsoņu komiteju veidošanā. Šis process kavē uzsākto darbu pārkārtošanās politikas juridiskā noformēšanā, un vietējie valsts varas orgāni pienācīgi to nenovērtē.

Pilsoņu komiteju izveidošanu uzņēmusies Latvijas Nacionālās neatkarības kustība, grupa «Helsinki-86» un tās Rīgas nodaļa, Vides aizsardzības klubs, kā arī Latvijas Tautas frontes radikālā apvienība.

Izveidotais pagaidu sakaru centrs izstrādājis un izplatījis Latvijas PSR teritorijā aicinājumu Latvijas pilsoņiem un nolikumu par Latvijas pilsoņu komitejām, to struktūru un mērķiem.

Pilsoņu komitejas organizē tā saucamo Latvijas republikas pilsoņu reģistrāciju, par tādiem atzīstot tikai tās personas, kuras līdz 1940. gada 17. jūnijam bija Latvijas republikas pilsoņi, kā arī to pēcnācējus. Vienlaikus tiek veidota pilsoņu komiteju sistēma, paredzēta Latvijas pilsoņu kongresa sasaukšana nolūkā pārskatīt Latvijas PSR politisko statusu.

Tas viss ir pretrunā ar spēkā esošo Latvijas PSR Konstitūciju, jo pēc būtības pilsoņu komitejas uzņemas valsts orgānu funkcijas, to praktiskā darbība ir vērsta uz kontitucionālo varas orgānu aizstāšanu.

Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidijs nolemj:

1. Atzīt, ka pilsoņu komiteju veidošana un to darbība ir nelikumīga, tā ir pretrunā ar Latvijas PSR Konstitūcijas pamatnoteikumiem un spēkā esošo likumdošanu.

2. Republikas vietējām Tautas deputātu padomēm, valsts un sabiedriskajām organizācijām atturēties no pilsoņu komiteju darbības sekmēšanas (telpu ierādīšana, materiāli tehniskā apgāde u. tml.).

3. Masu informācijas līdzekļiem, atspoguļot republikas pārstāvības orgānu darbu Latvijas PSR valstiskās suverenitātes atjaunošanā, parādīt pilsoņu komiteju nekonstitucionālo raksturu un dot šo komiteju darbības iespējamo seku novērtējumu.

4. Izskaidrot, ka pilsoņu reģistrācija, to sarakstu sastādīšana un cita darbība, ko veic pilsoņu komitejas, nerada nekādas juridiskas sekas.

5. Ierosināt to organizāciju vadītājiem, kuras ir saistītas ar pilsoņu komiteju veidošanu, pārskatīt jautājumu par šādu komiteju pastāvēšanas mērķtiecību.

6. Uzdot rajonu (pilsētu) tautas deputātu padomju izpildkomitejām nodrošināt šī lēmuma izpildi, kā arī veikt izskaidrošanas darbu iedzīvotāju vidū.

Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija izveidotajai komisijai pilsoņu komiteju veidošanas darbības izpētei un novērtēšanai 1989. gada augustā informēt Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidiju par šī lēmuma izpildes gaitu.

Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija priekšsēdētājs

A. Gorbunovs

Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija sekretāre

V. Klibiķe

Līvānu stiklam — tāla slava

● **Līvānu stikla fabrikas produkcija arvien vairāk iziet pasaulē. Te top jaunumi, kurus pieprasa daudzas ārvalstis.**

Uzsākta bezkrāsainā stikla ziedu vāžu brīvā veidojumā ražošana. Šo produkciju sūtīs uz Amerikas Savienotajām Valstīm, daļa nonāks brīvā tirdzniecībā republikā un Savienībā.

Pēdējā laikā uzņēmumā izstrādājumus ražo pēc līgumcenām, noslēdzot tiešus līgumus ar tirdzniecības bāzi par cenām. Arvien top jauna produkcija. Pusgadā bija paredzēts apgūt 10 jaunu veidu izstrādājumus, bet to ir 15. Sajā klāstā galvenokārt šķirnes trauki: tējas trauku komplekts «Ilze» no bezkrāsainā stikla, kristāla pokāli «Viola», cepumu trauki «Gaisma» un citi.

Līvānu stiklu eksportē uz Holandi, Vācijas Federatīvo Republiku, Zviedriju, Kuveitu un citām ārvalstīm. Tam ir liels noiets mūsu zemē.

J. AIZKALNS

Zemniekam vajag ceļu

● **Prioritāti — lauksaimniecībai. Pamazām arī šis sauklis mūsu apziņā sāk nostiprināties kā pareizs un vajadzīgs, tikai — ne vienmēr reāli izpildāms.**

Taču Transporta un šoseju ministrija Preiļu rajona lauksaimniekiem šī mērķa un prioritātes īstenošanai, proti, lauksaimniecībā tik nepieciešamo ceļu būvei piešķīrusi 425 tūkstošus rubļu.

Šie līdzekļi jāapgūst Preiļu 24. ceļu remontu un būvniecības pārvaldei.

Fakts iepriecinošs jau pats par sevi, bet vēl jo patīkamāk tas, ka Līvānu iecirkņa darbu vadītāja Jura Gaiļa ierosinājums — izbūvēt ceļus jaunsaimniekiem — guvis atbalstu kā pašu kolektīvā, tā rajona izpildkomitejā.

Tā, no minētajiem 425 «lauksaimniecības prioritātes» tūkstošiem, par 50 tūkstošiem rubļu tika ieplānots izbūvēt ceļus četriem rajona jaunsaimniekiem.

Trīs no viņiem — G. Stupāns, J. Krīvāns «Rušonā» un J. Pastars «Upmalā» rajona ceļinieku palīdzību jau saņēmuši. Līdz rudenim iecerēts izbūvēt arī ceturto ceļu — rušonietim J. Bečam.

Tas, nenoliedzami, ir labs atspaids tikko izveidotajām zemnieku saimniecībām. Kaut arī nedaudzām. Bet 24. CRBP darbinieki jau rēķina, ka varbūt no saviem līdzekļiem varēs palīdzēt un labu ceļu izbūvēt vēl kādam rajona fermerim.

S. JOKSTE

Plānotie uzdevumi pārsniegti

● **Raženi šogad strādā ūdenssaimniecības celtniecības 21. pārvietojamās mehanizētās kolonnas kolektīvs. Melioratori lietderīgi izmantoja saulaino laiku un pusgada uzdevumu, rēķinot kopējā apjoma naudas izteiksmē, izpildīja par 102 procentiem.**

Vislabāk veicies slēgtās drenāžas ierīkotājiem. Viņi ielikuši drenu caurules 310 kilometros. Sešu mēnešu uzdevums paveikts par 172 procentiem. Visi 18 daudzkausu ekskavatoru mašīnisti personīgos plānus pārsnieguši. Donāts Barkovskis ar savu ekipāžu ierīkojis slēgto drenāžu 34,5 kilometros. Šim kolektīvam ir visas iespējas gada plānu (44 kilometri drenu) izpildīt šomēnes. Leonarda Krukovska ekipāžas devums sešos mēnešos ir 34,9 kilometri drenāžas (pusgada uzdevums paveikts par 140 procentiem), jūnijā ierīkoti 12,7 kilometri drenu. Valerjans Pauniņš ar saviem puišiem pieveicis 31,7 kilometrus. Vidēji ar katru ekskavatoru pusgadā ielikti 24,9 kilometri slēgtās drenāžas, kas ir par 5 kilometriem vairāk nekā tajā pašā laikā pērn.

Teicami darba rādītāji ir arī vienkausa ekskavatoru mašīnistiem. Viktors Znotiņš pusgadā izracis 47,700 kubikmetrus grunts, kas sastāda 157 procentus. Eduards Mocāns no gadā plānotajiem 70000 kubikmetriem grunts sešos mēnešos pieveicis 47000 kubikmetrus.

Pārsniegts pusgada objektu nodošanas uzdevums: plānoto 207 hektāru vietā ir 234 nomeliorētie hektāri.

J. GURGONS

Rajona darbdiena

□ Jēkabpils 8. autokombināta Līvānu filiālē pakāpeniski darba biedru cieņu iemanto jaunais autovadītājs Gunārs Grigorjevs (attēlā). Gunārs dienējis Afganistānā, tagad vairāki gadi pavadīti pie MAZa stūres. Pārsniedz dienas uzdevumus, domā nolikt kvalifikācijas celšanas eksāmenu un turpmāk mašīnai pievienot piekabi. Gunārs labprāt sporto.

J. SALNAVIEŠA foto

Komjauniešu aktualitātes

● **11. jūlijā komjaunatnes rajona komitejā notika kārtējā biroja sēde.**

Tika izskatīti sekojoši jautājumi:

— par Latvijas ĻKJS Preiļu rajona organizācijas konferences sasaukšanu;

— par kandidatūru, ko izvirzīt ievietošanai rajona Goda plāksnē.

Tika nolemts konferenci sasaukt 1989. gada 9. decembrī. Rajona Goda plāksnē ievietot M. Gorkija kolhoza komjaunatnes organizācijas sekretāres Intas Vaivodes fotogrāfiju.

I. JOKSTE,
komjaunatnes rajona komitejas organizatoriskā darba nodaļas vadītāja vietas izpildītāja

Siera ražotāji vārdu turēja

Noslēdzies pirmais pusgads. Tāpat kā citos agrofirmas kolektīvos, arī siera rūpnīcā apkopoti darba rezultāti. Lai gan strādāts nav slikti, tomēr kolektīvs nejūtas īsti gandarīts par paveikto. Tiesa, plānotie uzdevumi visu veidu produkcijas ražošanā izpildīti un pat pārsniegti, tātad vārds turēts, taču, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, ražošanas apjomi samazinājušies.

Pēc plāna sešos mēnešos bija jāsaražo 2 300 tonnas siera «Baltija», 1 060 tonnas sviesta un 430 tonnas piena cukura. Uzdevumi šajos rādītājos izpildīti attiecīgi 102,2, 120,4 un 100,7 procentu apmērā. Bet mums uz lietu stāvokli jāraugās arī salīdzinājumā ar attiecīgu periodu iepriekšējā gadā. Un te vairs nav tik rožaini. Siera ražots par 217 tonnām mazāk, sviesta — par 85, piena cukura — par 34 tonnām. Pie tā visa rūpnīcas strādniekiem nav ne mazākās vainas. Salīdzinot ar iepriekšējā gada pirmo pusi, uzņēmums saņēmis piena par 3 071 tonnu mazāk, tanī skaitā no Preiļu rajona saimniecībām — par 1 561 tonnu.

Liela daļa no šī samazinājuma jāuzņemas arī mūsu pašu firmas saimniecībai. Kolhozs «Sarkanais Oktobris» gada pirmajā pusē valstij realizējis par 845 tonnām piena mazāk, nekā šajā pašā laikā iepriekšējā, 1988. gadā. Parēķināsim vēl mazliet. No šī daudzuma piena, ko neieguva, vai citiem vārdiem, palika parādā kolhozs, būtu iespējams ražot 68 tonnas siera. Nav grūti izskaitļot, cik papildus produkcijas nonāktu veikalu plauktos, ja visas mūsu siera rūpnīcas zonas saimniecības regulāri tiktu galā ar izejvielu piegādi.

Siera rūpnīcas kolektīva darbs un tā augļi pilnīgi atkarīgi no tā, cik precīzi strādā fermu ļaudis. Bet, kā redzams, viņu dēļ pienrūpnieku plānu izpilde ir stipri apdraudēta.

Anita VAIVODE,
agrofirmas galvenā ekonomiste
(«Jaunais Ceļš»)

Ivars Ķezbers:

„Šobrīd iespējama tikai partnerība"

● Visās dzīves jomās no administrativi komandējošām metodēm pārejam uz ekonomiskajām un politiskajām. Šis process nenorit viegli — pasperusi soli uz priekšu, nereti atkal atkāpjamies divus atpakaļ. Sarežģīti veidojas partijas orgānu attiecības ar presi, ar citiem masu informācijas līdzekļiem. Jūtam, ka nepārtraukti rodas domstarpības, pat konflikti, savstarpejas pretenzijas. Prese parmet kompetences trūkumu un neargumentētu kritiku, partijas orgāni želojas, ka masu informācijas līdzekļi vairs nepakļaujoties kontrolei... Citiem vārdiem sakot, patlaban mēs pārdzīvojam pārejas periodu: paredzams, ka šis nesaskaņas turpināsies tik ilgi, kamēr starp partijas orgāniem un presi neizveidosies pātiesi biedriskas attiecības, kas bāzēsies uz savstarpēju cieņu.

Sai problemai veltīta mūsu korespondenta saruna ar Latvijas KP CK sekretāru IVARU KĒZBERU.

BŪDAMS republikas galvenais ideologs, jūs droši vien spēsiet atbildēt uz šobrīd aktuālo jautājumu: kāpēc joprojām tik dzīvīgs ir ieradums vadīt presi pa vecam, kaut gan pārbūves vilnī partijas aparātā ienākuši jauni cilvēki? Jūs taču piekritīsiet, ka partijas aparāta un preses orgānu savstarpējās attiecības lielā mērā nosaka preses vietu un lomu pārbūvē.

— Sāksim ar to, ka es sevi neuzskatu par galveno ideologu. Esmu sekretārs, kas kūrē partijas ideoloģijas jautājumus. Mums jāatsākas no ierastās gradācijas — viens ideologs ir galvenais, cits — mazāk galvenais utt. Pastāv marksistiski-ļeņiniskā ideoloģija, un pastāv tās īstenošanas strateģiskie uzdevumi. Esam apzinājušies, ka ārkārtīgi viegli uzcelām attīstīto sociālismu uz papīra, bet patiesībā esam ieguvuši izkropļotu modeli, kam piemīt tikai atsevišķas sociālisma pazīmes. Izrādās, ka esam tālu no sociālisma un tālu no ideāla. Laikā, kad radījām deformētu sabiedrību, valdīja — tā mūsu darba bija ērtāk — administrēšanas metodes. Allaž esam uzskatījuši, ka taisnība ir tikai mums, ka partija radīta ar šo patiesību un allaž rīkojas pareizi. Tas — no vienas puses. Jāteic, ka tas bija ērti arī daudziem mūsu lasītājiem, televizijas skatītājiem un radioklausītājiem — izlasi avīzi, noklausies raidījumu un — esi droši pārliecināts, ka tajā pausts partijas viedoklis. Tagad lasām, klausāmies, skatāmies un — saprotam, ka pastāv daudz viedokļu. Un ne jau vienmēr partijas paustais ir pareizākais. Gan mūsu republikā, gan Maskavā priekšniecība nereti mums jautā — kad beidzot jūs spēsiet ietekmēt masu informācijas līdzekļus? Es atbildu, ka nepavisam netiecos pēc tā. Cita lieta — ja žurnālisti man parādīs cieņu, nāks uz preses konferencēm, uzdos jautājumus, interesēsies par aktuālām problēmām. Tieši tāda darba forma mums nepieciešama. Esmu pārliecināts, ka šobrīd iespejama tikai partnerība. Starp ideoloģijas sekretāru un žurnālistu nedrīkst veidoties attiecības atbilstoši principam «priekšnieks — padotais». Ir divi partneri, kas var palīdzēt viens otram, var būt domubiedri, bet —var arī nebūt. Un nekā briesmīga tur nav!

— Jums, protams, taisnība. Bet šobrīd vērojamas partijas aparāta bailes zaudēt varu pār masu informācijas līdzekļiem. Taču partijas darbinieki paši pametuši «kaujas lauku» un tagad apsūdz presi patvaļā. Kā jūs vērtējat šīs bailes? Un vai presei izvirzītā apsūdzība ir pamatota?

— Varu teikt tikai to, ka iepriekšējais partijas aparāta veidošanas periods radījis diezgan daudz partijas funkcionāru, ierēdņu, kas savu mūžu nav uzrakstījuši nevienu rakstu, neprot uzstāties auditorijā, baidās no publikas. Es pazīstu pat augsta ranga partijas vadītājus, kas, gatavojoties raidījumam televizijā, īpaši tiešajam raidījumam, gaužas, ka tas viņiem maksāšot piecus mūža gadus, ka labāk šādus raidījumus neorganizēt. Šie cilvēki neapzinās, ka mums jāstrādā roku rokā ar masu informācijas līdzekļiem, mums jābūt visu notikumu līdzdalībniekiem. Atcerēsimies, kā strādāja Ļeņins. Toreiz nebija televizijas, radio tikko spēra pirmos soļus, bet Vladimirs Iļjičs daudz rakstīja un sadarbojās ar preses orgāniem. Viņš nekad nekļuva par ierēdni. Viņš bija žurnālists, partijas tribūns.

Apsūdzību, kuru jūs pieminējāt, uzskatu par aplamu. Es neidealizēju žurnālistus. Viņi arī kļūdās, dažkārt spriež virspusīgi. Dažiem žurnālistiem piemīt tieksme ieņemt šķirējtiesneša pozu. Man personīgi patīk tie žurnālisti, kas uzdod jautājumus, paši it kā paliekot malā. Viņi vada sarunu, cenšoties atklāt savu sarunu biedru, bet nemeģina uzsvērt — arī es daudz zinu, varu palabot un papildināt. Televizijā strādā žurnālisti (es viņus, starp citu, ļoti cienu), kas, runājot ar jebkuru cilvēku — izcilu speciālistu vai CK sekretāru, nobeigumā noteikti piebildīs kaut vai piecas rindiņas, lai tikai viņiem paliktu pēdējais vārds. Es neiebilstu pret to, tomēr man šķiet, ka vajadzētu ļaut izteikties cilvekam, ko intervē. Varbūt viņš runā aplami, varbūt pat dumji, bet tās ir viņa domas, viņš šoreiz ir situācijas saimnieks. Mūsu vēsture jau bija viens visu zinātņu «korifejs», kas noveda sociālismu līdz baismīgai krizei. Bet šis ir tāds laiks, kad mēs visi mācāmies, mums jāpapildina citam citu.

— Daudziem žurnālistiem, arī politiķiem, pašreiz šķiet, ka prese ir sava veida opozicija vienpartijas sistēmai. Kā jūs šādā situācijā vērtējat preses lomu?

— Opozīcija nedrīkst būt pašmērķis...

— Nē, protams, tā es nedomāju...

— Saprotu. Es vienkārši precizēju. Risinot principiālus jautājumus, mums šobrīd nepieciešami daudzi viedokļi, viedokļu konfrontācija, ja gribat —viedokļu brīvais tirgus. Un šajā «tirgū» žurnālists parādās jaunā kvalitātē — kā partneris. Viņam var nepiekrist, bet tā nav traģēdija. Daudziem joprojām šķiet, ka atkarīgs viedoklis, nepiekrišana izteiktajām domām jau nozīmē konfrontāciju. Taču man šķiet, ka tā ir tikai ideju konfrotācija, ka mēs visi tiecamies pēc viena — darīt cilvēkiem labu. Tāpēc es iestājos par šādu opozīciju, tikai tai nepieciešami konstruktīvi mērķi, tā nedrīkst nonievāt vai pat vajāt atsevišķus cilvēkus.

— Tātad daudzi viedokļi principiālos jautājumos veido patiesību. Kāda, jūsuprāt, ir ikviena konkrēta izdevuma nostāja un vieta plašajā viedokļu spektrā, ko pārstāv republikas prese?

— Jūs uzdodat ārkārtīgi sarežģītu jautājumu. Nedomāju, ka patlaban es būtu pilnībā gatavs izanalizēt mūsu presi. Varu teikt tikai vienu — gan mūsu republikas, gan visas zemes ievērojamākie masu informācijas līdzekļi bauda lielu lasītāju un klausītāju uzticību. Jūs droši vien zināt, ka parakstīšanās uz preses izdevumiem šogad palielinājusies par 54 procentiem. Tas arī radījis sarežģījumus papīra apgādē.

Populārākie ir tie masu informācijas līdzekļi, īpaši laikraksti, kas iet kopsolī ar laiku. Es droši varu minēt laikrakstus «Lauku Avīze», «Sovetskaja molodjož», «Jūrmala» — atļaujiet tālāk neturpināt. Interesanti, bet sarežģīti top «Rīgas Balss». Labs laikraksts, es to lasu ar lielu interesi. Tikai lūdzu, nevajag uzskatīt, ka tas jau ir kaut kāds «ranga saraksts» — es nevēlos aizskart citu intereses. Katram laikrakstam pastāv savas problēmas, savas grūtības, savi plusi un mīnusi.

— Jūs teicāt, ka iegūst tie laikraksti, kas iet kopsolī ar laiku. Taču daudzu laikrakstu panākumus lielā mērā nosaka kritika, ko tie atļaujas, kā mēdz teikt, neraugoties uz rangiem. Bet diezgan daudz partijas funkcionāru uzskata, ka kritikas laiks jau pagājis. Kā jūs domājat?

— Normālā sabiedrībā kritika nekad nedrīkst apstāties. Nekad! Taču allaž nepieciešami konkrēti priekšlikumi, kā trūkumus likvidēt. Kritikai jābūt konstruktīvai. Tikai tad tā ir pietiekami ietekmīga. Jārēķinās ar to, ka man ar katru dienu kļūs grūtāk, tomēr es esmu par kritiku.

— Tagad kāds visnotaļ sasāpējis jautājums. Man šķiet, un ne tikai man, ka pienācis laiks paspert kaut solīti pretim laikrakstu «brīvlaišanai», pasargāt redakcijas un žurnālistus no vietējās varas «spiediena». Un pirmām kārtām vajadzētu noņemt apzīmējumus, kas jau kļuvuši odiozi: partijas komitejas, rajona komitejas, pilsētas komitejas orgāns.

— Pastāv noteiktas partijas preses tradīcijas. Man vārds «orgāns» nekad nav paticis — jau kopš tā laika, kamēr vien lasu mūsu presi. Domāju, ka kongresā varesim izvirzīt jautājumu par to, lai presei tiktu piešķirta brīvība. Tai, protams, joprojām jāaizstāv partijas līnija, taču šī piebilde «orgāns» pašreizejos apstākļos var tikai kaitināt. Taču tajā pašā laikā es nevaru būt vienisprātis ar to, ka, piemēram, rietumu radio apgalvo: raida neatkariga radiostacija, sniedzam neatkariga laikraksta apskatu. Nevar būt ne neatkarīgu laikrakstu, ne radiostaciju. Tā ir cita galējība, pretēja mūsu situācijai, kad «orgāns» ir piesaistīts savam izdevējam.

— Jūs droši vien lasījāt, ka Telmans Gdljans mītiņā Lužņikos ierosināja masu informācijas līdzekļus nodot padomju rokās un liegt partijas aparātam iespēju iejaukties to darbībā...

— Jā, tas būtu viens no variantiem. Šobrīd es nevaru dot konkrētu recepti. Skaidrs ir viens — ja rajonā, pilsētā, republikā izveidojas daudz sabiedrisku organizāciju, ko atbalsta iedzīvotāji un kam principiālos jautājumos ir atšķirīgs viedoklis, tad mums jādomā arī par to, ka šīm organizācijām jāizmanto masu informācijas līdzekļi. Taču pagaidām savas nabadzības dēļ varam atļauties tikai pa vienam laikrakstam katrā rajonā. Būtu vajadzīgi divi, trīs, pat vairāk, taču materiāli tehniskā bāze pagaidām mums to neatļauj.

— Noteikti gribu uzdot jums nākamo jautājumu, tāpēc, ka pats agrāk strādāju lieltirāžas avīzē. Šo laikrakstu darbinieki šobrīd ir visvairāk neaizsargāti. Viņi pakļaujas vienlaikus četru aparātu gribai — viņus izrīko partijas komiteja, arodkomiteja, komjaunatnes komiteja un administrācija. Par to, kā partijas organizācija un administrācija nereti izrēķinās ar šīs kategorijas žurnālistiem, liecina publikācijas laikrakstos un žurnālos. Arī es pats esmu šādas izrēķināšanās dzīvs liecinieks. Kur, jūsuprāt, ir izeja no šīs situācijas?

— Saredzu divus paralēlus ceļus. Pirmkārt, nepieciešams likums par presi — protams, ne jau tāds, kāds pašreiz mums tiek piedāvāts projekta stādijā. Šajā projektā ir daudz interesanta, taču tajā trūkst diemžēl ļoti nozīmīgas nodaļas — par žurnālista aizsardzību. Esmu pārliecināts, ka likums par presi nedrīkst aizsargāt birokrātu, kurš kritizets — pat iespējams, ne gluži pamatoti, kaut gan arī tā, protams, nedrīkstētu būt. Taču patlaban šis likums ievirzīts tā, lai aizstāvētu potenciālos kritikas objektus. Bet žurnālists bieži paliek neaizsargāts, kaut gan viņš nemitīgi atrodas dzīves virpulī, ir aktīvs tās līdzdalībnieks, fiksē notikumus, analizē tos. Viņš noteikti jāaizsargā. Tas ir briesmīgi, ja cilvēks dzīves virpulī paliek neaizsargāts. Tādā gadījumā viņš spiests vai nu pielāgoties un peldēt pa straumi, vai arī visu laiku pats sevi aizsargāt, taču tas ne vienmēr izdodas.

Otrkārt, jānodrošina aizsardzība no arodbiedrības puses. Es domāju žurnālistu asociāciju kā profesionālu garantiju, kā aizstāvību. Mūsu zemē vispār veselas ļaužu kategorijas ir profesionāli neaizsargātas. Tie ir atvaļinātie virsnieki un pat... partijas darbinieki. Kādreiz viņiem bija sava profesija, pēc tam viņus ievēlēja, viņi daudz gadu veltījuši partijas darbam, bet pēc tam vairs nav ievēleti. Profesiju viņi zaudējuši, bet nekādas sociālās aizsardzības garantijas nav. Ko lai iesāk šādi cilvēki? Tāpat tas ir ar žurnālistiem, kā arī ar profesionālajiem sportistiem. Tāpēc es iestājos par asociācijām!

— Man šķiet, ka partijas vadītājam un žurnālistam jāizjūt vienāda atbildība par to, ko viņš runā no tribīnes, ko publicē laikrakstā. Bet, ievērojot to, ka partijas vadītāja izteikumiem bieži vien seko organizatoriski secinājumi ar nepatīkamām sekām, viņam jāizjūt lielāka atbildība. Vai jūs tam piekrītat?

— Jā, pilnīgi. Uzsvēršu vēl tikai to, ka mums jābūt partneriem. Partijas darbinieks, kas vada lieltirāžas avīzi vai lielāku laikrakstu, nedrīkst rīkoties kā diktators, nedrīkst uzskatīt, ka viņa viedoklis ir vienīgais pareizais.

— Nesen laikraksta «Rīgas Balss» redakcijas komunisti tikās ar partija Rīgas pilsētas komitejas komunistiem. Daudzi jau dzirdējuši, ka vairākas stundas risinājusies stingra, bet interesanta saruna. Taču laikraksta slejās tā netika atspoguļota. Es zinu, ka daudzi žurnālisti ir par šādu tikšanos uz līdztiesības principiem, bez «vērtīgiem norādījumiem» un organizatoriskiem secinājumiem, tikai pēc tam to vajadzētu atspoguļot laikrakstā. Kā jūs vērtējat šādu savstarpējo attiecību variantu?

— Es esmu par atklātumu. Par kongresu, plenumu, Augstākās Padomes sesiju un Ministru Padomes sēžu tiešu translāciju. Ceru, ka mēs piedzīvosim arī to laiku, kad tanslēs CK biroja sēdes. Tādā gadījumā ieguvēji ir tie delegāti un deputāti, kas iestājas par pārbūvi. Tādās reizēs kļūst skaidrs, kas ir kurš. Man šķiet, ka diskusija «Rīgas Balss» redakcijā varēja kļūt par pamatu interesantam materiālam. Tikai tā mums jāizstrādā politika, tikai tā jāveido savas savstarpējās attiecības.

Intervēja N. KIRJAKOVS

(Saīsināti no laikraksta «Jūrmala»)

Gaļas produktivitātes kāpināšanai

Ieteic zinātnieki

Liellopu gaļas īpatsvars kopējā gaļas bilancē sastāda 49 procentus pēc dzīvmasas un apjomā pārsniedz citus gaļas veidus. Liellopu gaļu iegūst galvenokārt no piena govju ganāmpulkiem izaudzējot un nobarojot vaislai nenozīmētos teļus un brāķējot pamatganāmpulka dzīvniekus. Tādā veidā gaļas produktivitātes īpašības, kuras nepasliktina piena ražošanas īpašības, izkopjamas piena ganāmpulkos, jo dod iespēju kāpināt liellopu gaļas ieguvi un uzlabot tās kvalitāti. To var panākt ar vaislas buļļu novērtēšanu pēc to dēlu gaļas produktivitātes, buļļu — uzlabotāju noskaidrošanu gaļas produktivitātē un šo buļļu plašu izmantošanu mākslīgās apsēklošanas tīklā.

Vaislas buļļu novērtēšanai pēc to dēlu gaļas produktivitātes izstrādāta vienota metodika, saskaņā ar kuru jaunlopu kontrolnobarošanu veic Saldus rajona «Druvā» un Rīgas rajona «Padomju Latvijā».

Minēto saimniecību jaunlopu kontrolnobarošanas stacijas bullīšus kontrolnobarošanai iepērk no saimniecībām, kurās iegūst pārbaudāmo jaunbuļļu pēcnācējus saskaņā ar ciltsdarba apvienības «Seleks» jaunbuļļu izmantošanas plānu. Gaļas produktivitātes novērtēšanai pakļaujami visi jaunbuļļi, kurus novērtē pēc meitu piena produktivitātes.

No iepirkto bullīšu veselības un attīstības atkarīga kontrolnobarošanas rezultātu objektivitāte, kā arī iepirkšanas cena no 2,60 rbļ. līdz 5,09 rbļ. par dzīvmasas kilogramu. Bullīšus iepērk 0,5 — 1,5 mēnešu vecumā, kuru dzīvmasai 1 mēneša vecumā jābūt 54 kilogramiem, 2 mēnešu vecumā — 75 kilogramiem, 3 mēnešu vecumā — 96 kilogramiem. Vaislas buļļa pārbaudei iepērk 14 dēlus, kuru izcelšanās pareizību apstiprina ar imunoģenētisko pārbaudi. Bullīšu mātēm pēc dzīvmasas jāatbilst vismaz pirmās klases prasībām. 30 procentiem mātēm jābūt pirmpienēm. Mātēm jābūt diagnoscētām uz leikozi, tuberkulozi un brucelozi, bet bullīšiem vakcinētiem pret paratifu.

Objektīvus kontrolnobarošanas rezultātus nevar iegūt no vājiem, neattīstītiem dzīvniekiem, kā arī no pārmērīgi pārbarotiem teļiem ar pilnpienu, kuriem aizkavēta gremošanas attīstība.

Kontrolnobarošanā bullīšus izaudzē un nobaro vismaz līdz 480 kilogramu lielai dzīvmasai, izvērtējot kontrolkaušanas rezultātus. Kontrolnobarošanā patērē līdz 60 procentiem spēkbarības no barības devas enerģētiskās vērtības, bet tilpumaino barību izēdina, cik apēd.

Vaislas buļļus novērtē pēc 10 pēcnācējiem, tiem uzskaitot diennakts dzīvmasas pieaugumu, barības patēriņu uz 1 kilogramu dzīvmasas pieauguma, kautiznākumu, augšanas normatīvu sasniegušo dzīvnieku skaitu un pēcnācēju izlīdzinātību. Īpašības vērtību izsaka pēc piecu ballu sistēmas.

Diennakts dzīvmasas pieaugumu aprēķina par periodu no 6 līdz 18 mēnešu vecumam. Minimālās prasības augšanas intensitātei ir 800 grami diennaktī. Maksimālo novērtējumu saņem par 1 000 un vairāk gramiem diennaktī. Piesietiem dzīvniekiem augšanas intensitātes normatīvi paaugstināti par 10 procentiem, salīdzinot ar brīvo turēšanu. Diennakts dzīvmasas pieauguma nozīmīgumam kopvērtējumā pielieto koeficientu «3».

Barības patēriņu uzskaita barības vienībās, kuras aprēķinātas pēc barības līdzekļu ķīmisko analīžu rezultātiem, ņemot vērā apēsto, bet nevis iedoto barību. Barības patēriņu uz 1 kilogramu dzīvmasas pieaugumu aprēķina par periodu no 6 līdz 18 mēnešu vecumam. Pēc normatīva barības vienību lielākais patēriņš var būt 8 barības vienības uz 1 kilogramu pieauguma. Maksimālo novērtējumu saņem par 6 un mazāk barības vienībām uz katra dzīvmasas pieauguma kilograma. Šīs īpašības nozīmīgumam pielieto koeficientu «3». Piesietiem dzīvniekiem barības patēriņa normatīvi pazemināti par 0,5 barības vienībām.

Kautiznākums ir kautķermeņa un iekšējo tauku masas procentuāla attiecība pret pirmskaušanas dzīvmasu. Vērtējumu šajā īpašībā dzīvnieki sāk saņemt no 55 procentiem, maksimālu novērtējumu iegūstot no

3. lpp.

Gaļas produktivitātes kāpināšanai

2. lpp.

59 un vairāk procentiem īpašības nozīmīgumam pielieto koeficientu «2».

Pēc normatīvām prasībām 480 kilogrami liela dzīvmasa jāsasniedz līdz 18 mēnešu vecumam, jo pēc pusotra gada vecuma strauji samazinās augšanas intensitāte. Šo īpašību vērtē atkarībā no dzīvnieku skaita, kuri noteiktajā vecumā sasnieguši normatīvo dzīvmasu. Ja grupā ar brīvu turēšanu vismaz 8 dzīvnieki sasnieguši šo normatīvu, novērtējums ir 5 balles. Piesietiem dzīvniekiem maksimālais novērtējums iegūstams, ja visi dzīvnieki 18 mēnešos sasniedz 480 kilogramus lielu dzīvmasu.

Vaislas bullu novērtējumā pēc pēcnācēju gaļas produktivitātes svarīgi ir ne tikai uzskaitīt ātraudzīgāko īpatņu skaitu un grupas vidējos aritmētiskos rādītājus, bet arī noteikt grupas īpatņu izlīdzinātību, kompaktumu. Izlīdzinātības noteikšanai pēc augšanas un nobarošanās izmanto dzīvmasas variācijas koeficientu, noņemot no kontrolnobarošanas. Lai iegūtu maksimālu novērtējumu, variācijas koeficientam jābūt 3 procenti un mazākam, minimālās prasības — 11 procenti.

Vaislas bullus pēc to dēlu kontrolnobarošanas un kontrolkaušanas rezultātiem vērtē kompleksi pēc piecām minētajām īpašībām, izmantojot katras īpašības raksturošanu pēc piecu ballu sistēmas, īpašības izteikšanu kopnovērtējumā ar nozīmīguma koeficientu «1», «2» vai «3» un maksimāli iegūstamām 50 ballēm kopnovērtējumā. Ja bullim vērtējamo pēcnācēju skaits ir mazāks par 10, tad proporcionāli samazina iegūto ballu skaitu. Tāpēc svarīgi novērtēšanu izdarīt pēc 10, bet nevis mazāka dēlu skaita.

Novērtējamo bulli atzīst par uzlabotāju gaļas produktivitātē un tam piešķir C_3 kategoriju, ja tas kopnovērtējumā iegūst 25 — 34 balles, C_2 kategoriju — pie 35 — 44 ballem, C_1 kategoriju — pie 45 un vairāk ballēm.

1987. un 1988. gadā republikā pēc gaļas produktivitātes novērtēti 40 vaislas bulļi. To pēcnācēji kontrolnobarošanā 18 mēnešu vecumā vidēji sasniedz 473 kilogramus lielu dzīvmasu, normatīvo 480 kilogramu dzīvmasu sasniedzot un pārsniedzot 47,2 procentos gadījumu. Kontrolnobarošanā vidēji iegūts 850 gramus liels diennakts dzīvmasas pieaugums. Kilograms dzīvmasas pieauguma iegūts ar 6,7 barības vienībām. Nobarotie dzīvnieki kontrolkaušanā uzrādīja 56,8 procenti lielu kautiznākumu ar 4 procentiem iekšējo tauku no kautmasas.

Par uzlabotājiem gaļas produktivitātē atzīti 11 vaislas bulļi: Dābols Odins 26074, Zilkeris Potrimps 28052, Rubīns Rudme 28087, Aizdars Rudme 28148, Barvedis Cirrus 28359, Unis Cirrus 28580, Rasmus Delegāts 28665, Rovins Dorsets 28666, Mors Delegāts 28667, Gemo LACP 115 BF un Bergs Bits 28658.

Bulļu, gaļas produktivitātes uzlabotāju, pēcnācēji ievērojami pārsniedz vidējos kontrolnobarošanas un kontrolkaušanas rezultātus. Tā, piemēram, to pēcnācēji kontrolnobarošanā 18 mēnešu vecumā vidēji sasniedza 504 kilogramus lielu dzīvmasu, normatīvo 480 kilogramu dzīvmasu sasniedzot un pārsniedzot 80,6 procentos gadījumu. Kontrolnobarošanā vidēji iegūts 914 grami liels diennakts dzīvmasas pieaugums. Kilograms dzīvmasas pieauguma iegūts ar 6,2 barības vienībām. Nobarotie dzīvnieki kontrolkaušanā deva 57,2 procenti lielu kautiznākumu ar 3,8 procentiem iekšējo tauku daudzumu.

Tādā veidā bulļu — uzlabotāju plaša izmantošana ganampulku atražošanā nodrošinās jaunlopu nobarošanas spēju ievērojamu paaugstināšanos, iegūtās gaļas kvalitātes uzlabošanos un, līdz ar to, liellopu gaļas ražošanas pieaugumu ar lopbarības ekonomiskāku izmantošanu.

V. JAUNZEMS,

lauksaimniecības zinātņu kandidāts

Seno projektu jaunā dzīve

Latvijas PSR Valsts lauku celtniecības projektēšanas institūta galvenā inženiera vietnieks Guntis Lošmanis kļuvis par arhīvu pētnieku sakarā ar savu profesionālo interesi par senajiem projektiem. Latvijas PSR Valsts vēstures arhīvā viņš atradis jau 77 agrāko viensētu projektus, to skaitā 45 saimniecības ēku projektu variantus.

— Sākumā es gribēju tikai papildināt savas zināšanas projektēšanas vēsturē, lai varētu kā līdzīgs ar līdzīgu sarunāties ar kompetentajiem kolēģiem, — saka Guntis Lošmanis. — Bet noskaidrojās, ka mans «hobijs» var kļūt noderīgs. Nesen institūtā izveidojās projektētāju radošā grupa, kas nolēmusi palīdzēt jaunsaimniekiem — pēc viņu pasūtījuma projektēt visu zemnieku saimniecībām vajadzīgo — kūti, šķūni, pagrabu, pirti, siltumnīcu...

— Vai institūtā nav tādu projektu?

— Pēc kara pie mums nav projektēta neviena viensētas saimniecības māja. Bet Latvijas lauku sēta ir ne tikai dzīvojamā māja, bet būtībā vesels būvju komplekss, kas harmoniski iekļaujas apkārtējā ainavā. Senie projekti liecina, ka latviešu zemniekam bija ļoti svarīgs tieši vizuālais moments. Pirmajā projekta lapā, kas satur īsu informāciju par īpašnieku, viensēta redzama no putna lidojuma.

— Ko īpatnēju jūs redzat senajos projektos kā profesionālis?

— To lakonismu. Viss projekts ir uz četrām lapām, bet tajās atrodamas visas nepieciešamās ziņas un pat lauku celtniecības noteikumi. Institūts jau pasūtījis kopijas, tā ka drīz mēs varēsim tos publicēt kopā ar saviem projektiem informācijas biletenā.

— Bet, kā zināms, mūsdienu projekti ir ļoti standartizēti, sarežģīti, pieblīvēti ar detaļām...

— Nejauciet sabiedrisko objektu projektus ar tiem, kas domāti zemnieku saimniecību atjaunošanai, — iebilst G. Lošmanis. — Šeit sevišķi tiek ievērota pasūtītāja vēlēšanās. Katrs var pasūtīt, ko viņš vēlas. Tas, protams, nav problēmas atrisinājums. Steidzīgi jāķeras pie socioloģiskiem pētījumiem, lai noskaidrotu, kas fermeriem vajadzīgs. Bet pirmie apmeklētāji jau ieradās pie mums no Jēkabpils un Limbažu rajoniem. Vienam projektējām fermu 15 govīm, bet otram — kūti 6 mājlopiem.

Lūdzu Guntim «pavērt» kādas no tikko projektēto minifermu durvīm. Fermā ir kūts 15 slaucamām govīm, 5 teļiem, 8 jaunlopiem, 3 — 4 cūkām, 5 — 7 aitām, barības virtuve, noliktava, priekšnams un telpa piena apstrādei. Tai piekļaujas šķūnis 56 tonnu siena glabāšanai. Zem palīgtelpu bloka var izbūvēt pagrabu, protams, ja to ļauj gruntsūdens līmenis.

— Varbūt tas jums izklausīsies nepatīkami, bet man liekas, ka projekts nav sevišķi oriģināls, tas atgādina standarta kolhozu fermu, ar kādām pilna Latvija, tikai samazinātā variantā.

— Mums saista rokas mazās mehanizācijas līdzekļu zemais līmenis. Kamēr šī problēma netiks atrisināta, mēs tik drīz neredzēsim tikpat kā pēc senajiem projektiem būvētu saimniecības ēku. Bet tomēr — mēs gaidām pasūtītājus.

— Sakiet, cik naudas jāņem līdzi fermerim, lai pasūtītu saimniecības ēku projektu institūtā?

— Ne kapeikas, — atbild G. Lošmanis. — Mēs apgādājam fermerus ar projektu un tāmju dokumentāciju bez maksas, varbūt viņiem vajadzēs maksāt 25 — 30 rubļus par projekta pavairošanu.

LATINFORM

Radioekologu uzdevumi

MINSKA. Baltkrievijas PSR Ļeņina Vissavienības lauksaimniecības zinātņu akadēmijas rietumu nodaļas augsnes un agroķīmijas pētnieciskā institūta galvenie uzdevumi ir lauksaimniecībai derīgās augsnes piesārņošanas līmeņa ar radionukleīdiem pētīšana. Tiek izzināta arī šo elementu izplatīšanās un migrācija augsnēs un tālāka bioloģiska attīstība augos un dzīvnieku organismos, kā arī radioloģiski tīras produkcijas iegūšana. Laboratorija ir izstrādājusi paņēmienus, kā izmantot netradicionālos meliorantu veidus, kas ierobežo radionukleīdu nokļūšanu augos. Tagad jauninājumi iziet ražošanas pārbaudi Hoinikas rajona laukos. Kolektīvs koordinē analoģisku laboratoriju darbību, kas izveidotas Centrālajā lauksaimniecības zinātniski pētnieciskajā mehanizācijas un elektrifikācijas institūtā, zemes ierīkošanas, kartupeļu un auglkopības, augu aizsardzības institūtos un kopā ar viņiem izstrādā lauksaimniecības ražošanas tehnoloģiju radioaktīvās piesārņošanas apstākļos.

ATTĒLĀ: gamma filmēšanu uz lauka augšņu radioekoloģijas izmēģinājumu iecirknī veic zinātniskais līdzstrādnieks Antons Šmigelskis un vecākais inženieris fiziķis Vjačeslavs Faizulins.

TASS fotohronika

Viedoklis

Vajadzīga pātaga un rausis

Nesen notika rajona Tautas deputātu padomes sesija par ekoloģijas problēmām rajonā. Šajā sakarībā gribētos izteikt savas domas.

Manuprāt, mēs esam nokavējuši ar šīs problēmas risināšanu par diviem — trim gadiem, kad vēl bija iespējams peldēties rajona lielākajās upēs. Bet arī tagad vēl nav par vēlu uzlabot stāvokli. Ja visa runājamā lietderības koeficients (arī mans) līdzinātos kaut vai 25 procentiem, tad pēc gada varētu peldēties Dubnā, Preiļupē un iebrist kaut vai līdz ceļgaliem Daugavā, nebaidoties saslimt ar ādas slimībām. Es jau neieminos par zivju un vēžu krājumu palielināšanu, dod, dievs, atjaunot to, kas ir bijis.

Uztrauc plaši izplatījusies bezjēdzīgā prakse, ka sanāksmēs vienbalsīgi pieņem pareizus lēmumus. Neviens nav pretī! Bet, kad pieņemtie lēmumi ir jāīsteno dzīvē, tad neviens tos nepilda un nav no kā pieprasīt izpildi.

Esmu par to, lai izpildkomitejā būtu norīkoti atbildīgie par sesijas lēmumu izpildi, par personīgu atbildību un par izpildes reāliem termiņiem.

Protams, vienam ar tik lielu problēmu mūsu rajonam netikt galā, ir nepieciešams, lai visa Latvija, visa Savienība ķertos pie lietas. Šeit labi jāpastrādā likumdevējiem, kuri pārstāv mūsu republiku Latvijas un Savienības Augstākajās Padomēs. Nebūtu lieki ieviest praksē aicināt viņus uz atbildīgākajām rajona padomes sanāksmēm.

Uzskatu, ka, lai ievērotu ekoloģisko drošību un dabas saglabāšanu, nepieciešams radikāli mainīt politiku: izdarīt tā, lai postīt dabu būtu ne tikai amorāli, bet arī neizdevīgi. Tam ir nepieciešama «pātaga un rausis».

Tagad simboliskie esošie sodi, ko uzliek uzņēmumiem un iecirknu vadītājiem, ir bez rezultātiem. Kāpēc? Tāpēc, ka valsts uzņēmumi, padomju saimniecības un kolhozi «ēd» no viena katla, kopēja ar valsti. Piespriežot naudas sodu uzņēmumiem, valsts soda pati sevi, pārliekot naudu no vienas kabatas otrā. Bet kad darbosies rūpnīcas saimnieciskais aprēķins un pašfinansēšanās, tad būs jāuztraucas par katru rūpnīcas rubli. Bet kamēr uzņēmumiem nedraud bankrots, viss paliks pa vecam: aicināsim viens otru sargāt dabu, bet vadītājs kā parasti, neskatīdamies rēķinā, uzliks rezolūciju: «Apmaksāt sodu». Nauda taču nav sava.

Simboliskai soda naudai (50, 100 rubļi), ko maksā uzņēmumu vadītāji, arī nav iedarbības. Pieņemsim, šodien priekšnieku sodīja, bet rīt viņš noteikti atradīs iespēju kompensēt iztērēto, piemēram, lūgs palīdzību arodbiedrībai. Kurš viņam, priekšniekam, atteiks?

Tāpēc es redzu vienīgo izeju: pacelt sodus tādā augstumā, lai arodbiedrības kasei nepietiktu naudas apmaksāt pat vienu pārkāpumu. Tad direktors pats atradīs, ar ko dalīties savos izdevumos, un būs pirmais dabas aizstāvis savā uzņēmumā.

Tagad par rausi. Nepieciešams materiāli ieinteresēt lauksaimniecības produkcijas ražotāju audzēt bioloģiski tīrus produktus. Ekonomiski, prātīgi var ieinteresēt, paaugstinot cenas «tīrai» produkcijai, bez ķīmisko vielu piejaukumiem. Tad mums būs bioloģiski tīri produkti, samazināsies ar ķīmikālijām piesātināto ūdeņu noplūde no laukiem un dārziem ūdenskrātuvēs. Kā tas tiek darīts attīstītās sociālisma valstīs.

Par attīrīšanas iekārtām var pateikt vienu, ka tās ir nasta uzņēmumiem, jo nedod nekādus ienākumus. Tāpēc arī attieksme pret tām ir atbilstoša.

Iesaku sodus no pārkāpējiem pārskaitīt vietējo Tautas deputātu padomju rēķinā, kas varētu pēc saviem uzskatiem stimulēt attīrīšanas iekārtu kvalitatīvu darbu, atskaitot daļu «ienākumu» to darbinieku rēķinā, un arī savu finansiālo stāvokli uzlabotu. Visai šai sistēmai rajonā ir nepieciešama ūdens, gaisa paraugu noteikšanas laboratorija. Nebūtu lieki pārskatus publicēt laikrakstā.

Protams, soda noteikšana un tā pārskatīšanas kārtība neietilpst rajona padomes ziņā, bet palīdzēt, lūgt, pieprasīt augstākstāvošajās instancēs neviens nav aizliedzis.

Apsveicams ir tas, ko jau veic izpildkomiteja, lai noteiktu aizlieguma zonas lauksaimnieciskai darbībai gar rajona upēm, bet tas būs tikai daļējs aizlieguma mērs.

A. GRIGORJEVS

Līvānos

Kultūras dzīve: informācija

Dziedot dzimu, dziedot augu...

Rēzeknes folkloras svētki nebūtu notikuši bez Rudzētu, Galēnu, Aglonas folkloras ansambļu līdzdalības. Ar savdabīgu repertuāru uzstājās Rudzētu folkloras ansamblis, ko vada Jāzeps Skutelis. Mūzikas pasniedzējs, kurš domā par jauktā kora izveidošanu, atklāja sava ciema iedzīvotāju muzikālās dotības. Kad skolā labi noris muzikālās audzināšanas darbs, —tas atsaucas arī ciemā. Piemērs tam — Rudzēti.

Interesants ir folkloras ansamblis no Galēniem, ko vada Juris Teiļāns. Šim kolektīvam ir daudzpusīgs, savdabīgs repertuārs.

Māra Kondranicka ar savu kolektīvu no Aglonas pierādīja, ka aglonietēm dziedāšanas spējas vēl nav zudušas.

Daiņu kalnā

Saunas, Riebiņu, Preiļu siera rūpnīcas, Aizkalnes folkloras ansambļi un «Silava», rajona kultūras nama lauku kapela piedalījās tradicionālajos ikgadējos folkloras svētkos Siguldā.

Ziedojumu vākšana

Rajona kultūras nodaļa atbalsta Saunas folkloras ansambļa ierosmi savākt naudu pieminekļim mūsu folkloristam, diriģentam un rajonā pirmo folkloras ansambļu izveidotājam Aleksandram Vasiļevskim. Necerot uz lauku ciemu padomju atsaucību, tiek lūgtas bijušās šo kolektīvu dalībnieces, kā arī A. Vasiļevska vadītie kori un mūzikas cienītāji atbalstīt šo pateicības darbu.

V. RADIS

Jauna metode

OŠA. Augsnes barošanas metode, ko izmanto Ļeņina speciālajā valsts saimniecībā, ļaus ne tikai palielināt lauku ražību, bet arī iegūt bioloģiski tīrus lauksaimniecības produktus. Speciālisti šeit pilnīgi atteikušies no tradicionālās mēslošanas. Tās vietā augsnē ievada humusu, ko izgatavo ar plūsmas metodi specializētā saimniecības cehā. Ražošana organizēta tieši fermā. Apsildāmā telpā nokrauj kūtsmēslus, kur ielaiž sliekas. Tās pārstrādā organisko mēslojumu par humusu.

TASS

ĻEŅINA KAROGS

Informē 02

Sabiedrības sociālās dzīves aktivizācijas periodā «aktivizējās» arī sabiedrības starpslānis, kas ir nostājies uz noziedzības un likumpārkāpumu ceļa. Likumpārkāpumu skaits palielinās. Mūsu rajons nav izņēmums. Par to liecina operatīvo apstākļu sarežģītā struktūra. 1989. gadā sešu mēnešu laikā rajonā izdarīti 170 noziegumi — gandrīz katru dienu pa vienam noziegumam. No tiem 22 ir smaga rakstura, vardarbīgi noziegumi pret personību. Noziegumu attiecība ir viens noziegums uz 265 iedzīvotājiem. Tas ir diezgan augsts noziedzības līmenis. Augstāku robežu tas ir sasniedzis Līvānos, — viens noziegums uz 207 pilsētniekiem. Kopā Līvānos ir veikti 48 pārkāpumi, no tiem 11 — smaga rakstura. Kriminogēno darbību pamatā ir zādzības. 45 gadījumos nozagts personīgais īpašums, 20 — valsts un sabiedriskais īpašums. Huligāniskas izdarības bijušas 16, laupīšanas — 7. Šo pārkāpumu skaitliskie rādītāji ir lielāki, salīdzinot ar 1988. gada attiecīgo periodu. Noziedzības līmenis rajonā ir pieaudzis par 44 procentiem un līdzinās vidējam republikas līmenim.

Atskaites periodā, izņemot personas, kuras ir sauktas pie kriminālatbildības, administratīvi sodīti ir 1 948 cilvēki. No tiem 538 par antialkoholiskas likumdošanas pārkāpšanu (atrašanās sabiedriskās vietās, darbā dzēruma stāvoklī, spekulācija ar alkoholiskajiem dzērieniem, kandžas tecināšana), 69 — par sīko huligānismu, 30 — par sīkām zādzībām. Lielāko tiesu administratīvus sodus saņēmuši ceļu satiksmes noteikumu pārkāpēji. Ir sodīti 1 258 cilvēki un 250 —par transporta līdzekļu vadīšanu dzēruma stāvoklī. Ne mazums ir pasu režīma pārkāpumu.

Šī statistika — tā ir pārkāpumu, ekscesu redzamā daļa, bet ja pieskaitītu klāt latentos, neuzzinātos pārkāpumus, noziegumus, sanāktu pavisam nepievilcīga aina.

Uz tāda likumpārkāpumu fona samazinās sabiedrisko formējumu, darba kolektīvu, neformālo grupu un pilsoņu savienību darba efektivitāte. Augstāk minēto apstākļu rezultātā, aizvien pieaugošā sabiedrības kārtības apsardzes slodze jāuzņemas cilvēkiem milicijas formā, reizēm pat tur, kur varētu iztikt bez milicijas darbinieka, un tādā veidā neatraut lielāko darbinieku skaitu no galvenā mērķa un uzdevuma īstenošanas — noziegumu atklāšana, vainīgo atmaskošana un pārkāpto pilsoņu tiesību atjaunošana.

Teiktajā daļēji ir atbilde uz pilsones V. Kaļvas no Preiļiem jautājumu («Ļeņina Karogs», 11. jūlijs), kāpēc Līgo svētkos milicijas darbinieki bija bruņojušies ar stekiem. Ar galveno uzdevumu — nepieļaut noziegumu, sabiedriskās kārtības ļaunprātīgu pārkāpšanu, viņi tika galā, bet savākt iedzērušus pilsoņus viņu nacionālajos svētkos būtu pavisam neētiski, vēl jo vairāk tāpēc, ka brīvā tirgošanā pietiekošā daudzumā bija tradicionālais dzēriens — alus.

Steki turpmāk kļūs par milicijas darbinieka, kurš apsargā sabiedrības kārtību, ikdienas atribūtu.

Bruņoties ar stekiem liek arī tas apstāklis, ka ik gadus pieaug smagu pārkāpumu skaits, pilsoņu, cilvēku grupu nepakļaušanās likumīgām milicijas darbinieka prasībām. Uz tā pamata veidojas ekscesi, kuros cietēji, pildīdami dienesta pienākumus, ir milicijas darbinieki.

Stekus pielieto atbilstoši Latvijas PSR Kriminālkodeksa 14. pantam galējas nepieciešamības gadījumos, lai novērstu huligānu un citu noziedznieku trakošanu un piedauzīgu rīcību, vai arī, ja sabiedriskās kārtības pārkāpēji atsakās izpildīt milicijas darbinieku likumīgās prasības; lai atvairītu uzbrukumu milicijas darbiniekiem vai kārtības sargiem, amatpersonām, valsts iestāžu, sabiedrisko organizāciju darbiniekiem un pilsoņiem; ja fizisko pretošanos izrāda pilsoņi, kurus aiztur milicijas darbinieki par paveikto noziegumu vai sabiedriskās kārtības noteikumu pārkāpšanu, kā arī mēģinājumos vardarbīgi atbrīvot aizturētos noziedzniekus vai tos, kas tiek pārvietoti milicijas darbinieku konvoja pavadībā.

Ar laikraksta starpniecību uzskatu par nepieciešamu atgādināt arī to, ka visas valsts iestādes, vadoties no PSRS Augstākās Padomes Prezidija 1988. gada 2. februāra lēmuma, anonīmas vēstules, iesniegumus, aicinājumus neizskata. Pilsoņu rakstiskajam iesniegumam jābūt parakstītam, norādot uzvārdu, vārdu un tēva vārdu, dzīves vietu, darba vai mācību vietu. Iesniegums, kurā nav šo ziņu, tiek uzskatīts par anonīmu un netiek izskatīts.

N. MAKSIMOVS,

rajona iekšlietu daļas priekšnieka vietnieks, milicijas kapteinis

Skolēnu vasara

Tuvāk mākoņiem

Tālāk no pilsētas trokšņiem, piesārņotības un vecāku aizgādniecības, bet tuvāk mākoņiem un arī — grūtībām. Ar tādiem, bet varbūt savādākiem nodomiem rajona skolēni devušies un vēl dosies savā pirmajā kalnu turiādē.

Skolēnu kalnu turiāde — tā ir mūsu tūristu kluba un, protams, Jura Urtāna ideja. Šovasar tā tiek realizēta pirmo reizi. Iesaistījušās turiādē 6 jauno tūristu grupas no rajona skolām un 2 grupas no pionieru un skolēnu nama. Katrā grupā ir apmēram desmit skolēni un vēl pieaugušie — grupas vadītāji.

5 400 rubļu — tik liela ir summa, ko skolu grupu finansēšanai piešķīrusi rajona tautas izglītības nodaļa.

Turiādi atklāja un šajās dienās mājup no Ziemeļkaukāza jau atgriezās Aglonas vidusskolas (grupas vadītāja I. Puzo) un pionieru un skolēnu nama (vadītājs J. Urtāns) tūristi.

Viņus nomainot, kalnos nupat devās divas Preiļu 1. vidusskolas grupas (vadītāji A. Leikuce, L. Pauniņa, U. Bērziņš), Riebiņu vidusskolas grupa (vada V. Koršikova, L. Valdonis) un Aizkalnes astoņgadīgās skolas grupa (vada I. Meņšikova, J. Lazda).

Jūlija pēdējos datumos savus kalnus atklāt dosies tūristi no Vārkavas (vadīs S. Stankevičs, E. Vaivods) un Rudzētu (vadīs J. Pintāns) vidusskolām.

Ja vien tehnisku iemeslu (biļešu) dēļ nenāksies palikt mājās, divas citas grupas — no Preiļu 1. vidusskolas un Rudzētu vidusskolas drīzumā dosies «iekarot» arī Sajānu kalnus.

Tā mūsu skolēni, kāpjot kalnos, atpūšas un, nogurdami un sevi pārbaudīdami, krāj spēkus. Un, protams, pašu acīm pārliecinās par to, kas ir tur — mākoņiem tuvāk...

Ceram, ka par saviem kalnu piedzīvojumiem un pārdzīvojumiem ceļotāji pastāstīs ne vien draugu lokā, bet arī rajona laikrakstā.

S. JOKSTE

LASĪTĀJU IEVĒRĪBAI

Pēdējā laikā laikraksta redakcija saņem lasītāju sūdzības, ka rajona avīze iespiesta sliktā kvalitātē (bieži vien teksts grūti salasāms vai vispār nav izlasāms), ka tumšas, neskaidras fotogrāfijas utt. Bet vienā no sestdienām vispār bija ārkārtējs gadījums — daudziem lasītājiem tika piegādāts laikraksts, kurā iekšējās lappuses nemaz nebija apdrukātas.

Šajā sakarībā redakcija paskaidro, ka rajona laikrakstu iespiež Daugavpils tipogrāfija Daugavpilī. Par to mēs tipogrāfijai maksājam naudu, turklāt — ne jau mazas summas. Taču līdz šim mums nav izdevies panākt, lai Daugavpils tipogrāfija uzlabotu darbu un līdz ar to — arī mūsu laikraksta iespiešanas kvalitāti. Ja arī turpmāk jūs, cienījamie lasītāji, saņemsiet brāķi (tas ir — nekvalitatīvi iespiestu laikrakstu), lūdzam šos gadījumus darīt zināmus ne tikai redakcijai, bet arī pašiem brāķdariem — Daugavpils tipogrāfijai (direktors N. Osipovs, tālrunis — Daugavpils: 39109).

Keramiķu dzimta

Cik vien tālu iespējams ieskatīties pagātnē, Ušpeļu dzimtā visi ir bijuši keramiķi. Antons Ušpelis (seniors) aizpērnruden atzīmēja 75 gadu jubileju, no tiem vairāk nekā 50 gadus viņš griezis podnieka ripu. To darījis arī viņa tēvs (tāpat Antons), vectēvs un vecvectēvs, kuri dzīvoja Silajāņu Dūbēs.

Antona Ušpeļa (seniora) pēdās iet trīs dēli. Antons dzīvo kopā ar tēvu Maltas Garkalnē, keramikas darbnīca nodota viņa rīcībā. Pēteris un Viktors savus cepļus ierīkojuši Rēzeknē.

Keramikai pievērsies arī Antona Ušpeļa (juniora) dēls Aivars. Viņš vēl mācās skolā, bet vaļas brīžos regulāri darina māla izstrādājumus. Naudas krātuvītes, stabules, kuras rotā tautudēli un tautumeitas, muzikanti, dažādi dzīvnieki, citi sīkāki veidojumi ir Aivara produkcija. Viņam uz keramiku ir nags, un dienās, domājams, izaugs meistars.

Kad vasaras brīvdienās pie vectēva Antona Ušpeļa (seniora) ciemojas vecākā dēla Jāņa, kas ir kolhoza priekšsēdētājs Ogres rajonā, dēli, arī viņi izmēģina roku keramikā.

Senā tautas māksla pāriet mantojumā no paaudzes paaudzē.

☐ ATTĒLĀ (no labās): jaunais keramiķis Aivars Ušpelis kopā ar saviem brāļēniem no Ogres, kuriem arī patīk veidot figūriņas no māla, vectēva mājās Garkalnē.

J. GURGONA teksts un foto

PREIĻU KOOPERATĪVĀ ARODVIDUSSKOLA

lūdz piedāvāt **gultas vietas audzēknēm — meitenēm.** Apmaksa 15 rubļi mēnesī. Pēc izziņām griezties pa telefoniem 21764, 21745.

MAINA četristabu dzīvokli Līvānos pret diviem divistabu dzīvokļiem. Zvanīt — 42375.

MAINA personīgo māju Līvānos. Padomju Armijas ielā 24 (ir augļu dārzs, zeme, garāža) pret dzīvokli Līvānos.

KIROVA KOLHOZS

individuālajām saimniecībām realizē šķirnes teles.

Orientējošā realizācijas cena 1 500 — 1 800 rubļi.

Jersikas ciemā SVECĪŠU VAKARI:

22. jūlijā:
Izteku kapos plkst. 20.00,
Iesalnieku kapos plkst. 21.00,

29. jūlijā:
Daranku kapos plkst. 20.00,
Madaliņas kapos plkst. 21.00,
Meža kapos plkst. 22.00,

30. jūlijā:
Jersikas kapos plkst. 20.00,
Škaparu kapos plkst. 21.00,
Upenieku kapos plkst. 22.00.

30. jūlijā Rudzētu ciemā notiks

MIRUŠO ATCERES DIENA:
Steķu kapos plkst. 10.00,
Vidu kapos plkst. 13.00,
Rudzētu kapos plkst. 15.00,
Eleonorviles kapos plkst. 16.00.

M. GORKIJA KOLHOZA VALDE

aicina darbā

galveno enerģētiķi, inženieri celtnieku, darbnīcu vadītāju.

Nodrošinām ar labiekārtotiem dzīvokļiem.

Griezties kolhoza kadru daļā, telefons 77283.

Ar šī gada 1. jūliju **Valsts apdrošināšanas inspekcijas Līvānu iecirkņa adrese: Līvāni, Zaļā iela 4 a.**

Redaktora v. L. ZENKEVIČA

AGLONAS CIEMA IZPILDKOMITEJA

19. un 26. jūlijā rīko ciema sakopšanas talkas.

Pulcēšanās plkst. 18.00.

Tie, kas strādā Aglonā esošajās iestādēs un organizācijās, pulcējas savās darbavietās, pensionāri un visi pārējie — pēc dzīves vietas savās ielās vai pie ciema izpildkomitejas. Līdzi ņemt izkaptis, cirvīšus. Sīkākas ziņas darba vietās vai ciema izpildkomitejā.

Latvijas saule,
Rokas uz krūtīm man saliec.
Es aizeju projām,
Tu bērniem un mazbērniem paliec.
(A. Skalbe)

Skumju brīdī esam kopā ar Broņislavu Pastari, no MĀMIŅAS uz mūžu atvadoties.

Kompleksa «Buki» kolektīvs

Skaniet klusi, dzimtie meži,
Kapu vijā mētras zied,
Raugieties, cik lēnā gaitā
Baltais arājs mājup iet.
(L. Pēlmanis)

Izsakām dziļu līdzjūtību Vitoldam Ancānam, TĒVU smiltājā izvadot.

Līvānu stikla fabrikas kolektīvs

Tu projām aizgāji klusi
Tāda mīļa, balta,
Zem gadu nastas nogurusi.
(A. Grava)

Dalām sāpju smagumu ar Annu Daukšti, no MĀMIŅAS atvadoties.

Veikala Nr. 1 kolektīvs

Tu, mīļā māt, nu projām aizej klusi
Tai ceļā pēdējā, no kura nepārnāk...
(B. Saulītis)

Izsakām dziļu līdzjūtību Annai Daukštei, MĀMIŅU smiltājā izvadot.

Preiļu patērētāju biedrība

ĻEŅINA KAROGS

MŪSU ADRESE: 228250, Preiļos, Komjaunatnes ielā 1.

REDAKCIJAS TĀLRUŅI: redaktors — 22059, redaktora vietnieki — 22154, atbildīgā sekretāre — 21996, partijas dzīves un padomju celtniecības nodaļa — 21769, agrorūpnieciskā kompleksa, sporta, skolu un jaunatnes dzīves nodaļas — 21759, rūpniecības, celtniecības un kultūras nodaļas — 21985, foto korespondents — 22203, korektori, grāmatvedība, uzziņas par sludinājumiem — 22305.

Laikraksts iznāk otrdienās, ceturtdienās un sestdienās latviešu un krievu valodās. Iespiests Latvijas izdevniecību, poligrāfijas un grāmatu tirdzniecības ražošanas apvienības Daugavpils tipogrāfijā (Daugavpilī, Valkas ielā 1). Izdevniecība «Zvaigzne» (Rīgā, M. Gorkija ielā 105). Viena nos. iespiedloksne. Ofsetiespiedums.

«Ленина Карогс» («Ленинское знамя»). Газета Прейльского районного комитета КП Латвии и районного Совета народных депутатов на латышском языке.

Metiens 14 174 eksemplāri (latviešu valodā — 9 935 eks., krievu valodā — 4 239 eks.).

Indekss 68169.

Pas. 957.